

високим пізнавальним інтересом, із нестандартним мисленням, необхідно з початкової школи виховувати в неї любов до знань, науки, прагнення збагачувати свою скарбницю знань, умінь і навичок.

Список використаних джерел:

1. Гавриш Р. Розвиток пізнавального інтересу / Відкритий урок № 3, 2011. – С. 40–42.
2. Козак Т., Градовчук В., Вікарчук О. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках природознавства у 1-му класі / Початкова освіта № 19, 2014. – С. 4–30.
3. Мар'яненко Л. Формування пізнавальної діяльності в молодших школярів / за ред. Л. Мар'яненко. – К. : Редакції загальнопед. Газет, 2014. – 128 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
4. Медведюк О. Проблемно-пошукові ситуації на уроках як мотиваційний компонент / Початкова школа № 4, 2007. – С. 13–14.

Коваль А.В.

аспірант,

Донбаський державний педагогічний університет

СПОРТИВНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В КОЗАЦЬКІЙ ПЕДАГОГІЦІ

Складна суспільно-політична ситуація в Україні, виникнення загрози територіальної цілісності на Сході країни поставили перед українцями дуже важливе питання – питання виживання, збереження нації. Адже невід'ємною частиною успішного розвитку країни є патріотичне виховання, що формує любов та повагу до Батьківщини, історії, культури, традицій.

Слід зауважити, що одним з напрямів патріотичного виховання є спортивно-патріотичне виховання, що спрямоване не лише на розвиток фізичних сил, а й на виховання морально-вольових якостей людини, на виховання мужності, сили, дисциплінованості, наполегливості в процесі занять фізичною культурою та спортом.

Отже, на перший план має виходити стратегія людського розвитку, спрямована на виховання почуття відповідальності за особисте здоров'я та здоров'я нації, формувати конкретну поведінку, що буде спрямована на сприйняття здорового способу життя як особистого патріотичного обов'язку.

Теоретичні питання з виховання різних аспектів патріотизму досліджуються в працях Д. Федоренка, І. Огієнка, І. Беха, О. Вишневського, Ю. Руденка, М. Тимчика, К. Чорної та інших. Так, цікавими для оцінки патріотичних настроїв громадян України можуть бути соціологічні опитування. Наприклад, на питання «Чи вважаєте Ви себе патріотом України?» відповідь «Так» надали 38,1%, «Скоріше так» – 36,7% серед 10 071 респондентів віком від 18 років [4].

Тем не менш, не дивлячись на існуючу значну наукову, правову, методичну базу, педагогами підіймається питання: що можна ще зробити, щоб нація українців стала нацією патріотів? Відповідь на це питання ми маємо шукати в героїчній історії наших пращурів. Адже однією з умов виходу нашої країни на світові стандарти освіти та виховання є вдосконалення національної

освітньої системи через впровадження найкращих надбань національної системи виховання на базі педагогічної спадщини нашого народу.

За думкою М. Стельмаховича виховна система має відповідати потребам формування напрямків розвитку держави і базуватися на народній педагогіці, що є наймудрішою, найідейнішою, найпрогресивнішою, найгуманнішою [5]. Таким надбанням є козацька педагогіка, становленню та розвитку якої ми завдячуємо такому феномену як козацтво.

Козацька педагогіка – це вершина української народної педагогіки, головною метою якої є виховання воїна, лицаря, справжнього захисника Батьківщини [8].

Дуже інформативними і цікавими роботами з етнопедагогіки, до якої відноситься й козацька педагогіка, є роботи В. Мосіяшенка, Ю. Руденка, М. Стельмаховича, В. Ягупова, в яких козацька педагогіка в рамках етнопедагогіки виступає системою своєрідних поглядів на виховний та навчальний процеси [2; 7; 5; 8].

М. Стельмахович, В. Мосіяшенко в своїх роботах стверджували, що ідеї та засоби народної педагогіки дуже широко застосовувалися в навчанні та вихованні козаків. І саме в добу козацтва виховним ідеалом стає образ українського козака, людини розумної, фізично витривалої, сміливої, відважної, волелюбної, покликання якої є не тільки збереження існування роду, а й культури, традицій, кращих надбань прашурів [5; 2].

Основними завданнями козацької педагогіки В. Ягупов вбачав саме в комплексному вихованні фізично загартованої людини – захисника Вітчизни, формуванні високих лицарських якостей та здатності до розвитку культури, економіки, духовності, політичних зв'язків на міжнародній арені.

В. Мосіяшенко вважає, що важливою складовою впливу на розвиток особистості є виховання фізичне, мета якого полягає не лише в зміцненні здоров'я та правильному фізичному розвитку, а й в виробленні таких якостей, як відвага, рішучість, дисциплінованість, оптимізм, витривалість.

В своїх роботах дослідники козацької педагогіки В. Мосіяшенко, В. Тимофеев, М. Лемківський, Ю. Руденко, В. Кузь, В. Ягупов відзначають наступні особливості козацької системи виховання:

1. Систематичний розвиток фізичних можливостей: в школах вчили їзди на конях, добре триматися у сідлі, стріляти з рушниці, формували вміння плавати, веслувати, на свята проводили змагання на силу, спритність, винахідливість. Поширені були ігри, хороводи, застосовувалася система вишколу і відбору найбільш витриваліших засобами загартування.

Популярною була система єдиноборств, найвідомішою є козацький танок «гопак». Використовувалася козацька система боротьби «гойдок», що призначалася для пластунів або розвідників та імітувала ніби приклеювання до суперника, копіювання його рухів; система «Спас», що мала оборонний характер та була спрямована на відпрацювання дій супротивника.

Необхідно також згадати таких надзвичайних воїнів-козаків, як характерники, буття яких дуже уважно досліджував в своїх працях «Таємниці бойових мистецтв України» та «Загадки козацьких характерників» Т. Каляндрук, зображуючи цих могутніх козаків магами, екстрасенсами, людьми з надзвичайними фізичними, духовними та психічними можливостями.

2. Етапність у вихованні майбутніх козаків. Козацька педагогіка поділялася на три ступені виховання. Перша – сімейне виховання, особливого високого статусу набували батько і мати. Батько цілеспрямовано займався загартуванням своїх дітей, виховував в них чесність, гідність.

Як зазначав В. Тимофєєв, «послідовність та системність виховного процесу досягалися завдяки батьківському піклуванню досвідчених козаків, товариській підтримці молодих лицарів, постійному контролю і нагляду» [6].

Друга ступень – родинно-шкільне виховання. У козацьких школах навчання проводилося не лише в аспекті виховання поваги до родинних, духовних, релігійно-моральних, материнських цінностей, але й формувалося значне патріотичне підґрунтя шляхом вивчення діяльності славетних гетьманів та отаманів. Таким чином здійснювалося формування та становлення козака-воїна, козака-лицаря.

Третій етап – навчання у вищих закладах (академіях, колегіумах, інших вищих навчальних закладах) для найбільш обдарованих та талановитих.

3. Всі етапи виховання супроводжувалися неодмінно патріотичним вихованням, велике значення надавалося моральному вихованню, яке базувалося на любові до ближнього, родини, Бога, любові до Батьківщини.

Слід зазначити, що всі традиції – військові, патріотичні, духовні, всі обряди та звичаї передавалися саме в січових школах і школах «джур», а після закінчення вищих навчальних закладів юнаки отримували різнобічне загартування, як фізичне, так і моральне, національно-патріотичну підготовку, спортивно-військовий вишкіл [7].

Для більш повного розуміння процесу спортивно-патріотичного виховання необхідно згадати про так званий «інститут джур», що мав авторитетну позицію впродовж всієї історії існування козацтва [3]. Джуро – це молодий вихованець, козакий помічник. Щоб стати джурою, необхідно було пройти певні випробовування – і фізичні, і моральні. Головними пріоритетами була духовна загартованість. Кожен козак за своє життя мав виховувати, підготувати замість себе молодого юнака. І таке виховання було досить жорстким: необхідно було здобути певного досвіду, виконувати всі накази свого вчителя, показуючи свої найкращі фізичні й внутрішні якості.

Отже, аналізуючи вищевикладене, спираючись на ґрунтовні роботи педагогів з виховання, можна стверджувати, що ми маємо неймовірно цінну базу для виховання нашої молоді. З боку держави ми маємо ряд нормативних актів, з боку педагогів – посібники, монографії, методичні матеріали. Нам необхідно лише активізувати увесь процес патріотичного виховання, донести нашому суспільству, що майбутнє нашої держави – лише в наших руках. Необхідно проводити чітку та систематизовану роботу щодо створення фінансової бази для організації спортивно-патріотичних зльотів, військових таборів, конференцій, організовувати заходи з тренувань, змагань, будувати спортивні комплекси. І лише тоді ми зможемо ідеально побудувати формулу: виховання людини-патріота дорівнює фізичному, духовному здоров'ю в поєднанні з рішучим бажанням змінювати оточуючий нас світ на краще.

Список використаних джерел:

1. Кузь В. Г. Українська козацька педагогіка і духовність / В. Г. Кузь [та ін.] ; ред. Ю. Руденко. – Умань : [б.в.], 1995. – 116 с.

2. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : Навч. посіб. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. – 176 с.
3. Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура») : наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.08.2012 № 687.
4. Соціологічне опитування : Чи вважаєте Ви себе патріотом України? [Електронний ресурс] // Центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова [веб-сайт] – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=1130.
5. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка : [навч. – метод.] посібник / М. Г. Стельмахович [за ред. І. О. Соломарського] – К : ІЗМН, 1997. – 232 с.
6. Тимофеев В. Я. Козацька педагогіка – сучасна освіта : [з досвіду шкіл козацько-лицарського виховання Задністров'я] / В. Я. Тимофеев. – Білгород-Дністровський : Петрекс, 2005. – 128 с.
7. Українська козацька педагогіка. Концепція. Під ред. Ю. Д. Руденка. – Міністерство освіти України. – 1992 р.
8. Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 506 с.

Кравчук Л.В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Відокремлений підрозділ Національного університету
біоресурсів і природокористування України
«Бережанський агротехнічний інститут»*

СТАН І ПРОБЛЕМИ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У 50-ТІ РР. ХХ СТ.

Економічний і політичний розвиток нашої країни у 50-х рр. ХХ ст. характеризувався активним розвитком економічних і культурних зв'язків з іншими державами та підвищенням рівня престижу» [1, с. 43]. За цих умов зросла потреба у фахівцях які вільно володіють іноземними мовами як засобом спілкування. Проте школа не забезпечувала випускникам практичних навичок іноземного спілкування. Однією з основних причин була застаріла цільова настанова програм з іноземних мов, яка орієнтувала на навчання читання й перекладу [3], що призвело до відриву навчання іноземних мов від життя, від його потреб.

Мета дослідження – проаналізувати стан і проблеми іноземної освіти у 50-х рр. ХХ ст.

Проблему відновлення системи освіти у 50-х рр. ХХ ст. досліджували: М. Романець, І. М. Романюк; розвиток радянської методики навчання іноземних мов – В. В. Льовкін; цільовий компонент навчання іноземних мов – Т. В. Литньова; періодизацію методики навчання іноземних мов у західній Україні – Б. І. Лабінська; забезпечення учнів підручниками у повоєнне десятиліття – В. В. Кузьменко; виховну роботу на уроках іноземної мови – Н. І. Тенова; запровадження політехнічного навчання на уроках іноземних мов – І. В. Карпов, І. Ф. Комков.

У першій половині ХХ ст. в країні відбулося різке падіння інтересу до іноземних мов. Цьому сприяло ряд чинників: політичних педагогічних, ідеологічних та організаційних.